

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti
vreja in izdaja

P. Stanislav Škrabec,
mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

VSEBINA 5. ZVEZKA.

Mesec oktober. Premišljevanja o življenju sv. Frančiška.	
Sedemnajsti dan. O velikem zatajejanju sv. Frančiška.	129.
Čednosti bl. Marije Krescencije Kaufbajrenske.	
V. pogl. Kako je bl. Krescencija v svojem sercu nosila Kristu- sovo življenje in terpljenje	134.
Tretji red sv. Frančiška — šola prave pobožnosti	138.
Tretji red — red pokore	142.
K vprašanju o širjenju tretjega reda.	149.
Brat Julijan iz Spire. Njegovo življenje	152.
Cerkveni cvetličnjaki.	155.
Življenje sv. očeta Frančiška, sestavljeno v 13. stoletju.	157.
Priporočilo v molitev	159.
Zahvala za vslišano molitev	160.
Redovne novice.	160.

V GORICI
Hilarijanska tiskarna
1901.

Knjižne novosti.

B. M. Ljapunov. Kratkij očerk učenoj dejateljnosti akademika Ignatija Vikent'jeviča Jagiča. Odessa 1901. —

Letos mesca julija se je dopolnilo 40. leto učene delavnosti velikega slavista, profesorja Jagiča. To je dalo enemu njegovih negdanjih peterburških učencev vgodno priliko, da sestavi kratek pregled te jako obširne in mogočne delavnosti. Gospod Boris Mihájlovič Ljapunov, sedaj privatni docent slavistike na vsenčilišču v Odesi, znani prijatelj pokojnega Oblaka in vseh Slovencev, je to zveršil v lični knjižici, okrašeni z jako lepo podobo našega slavnega učenjaka.

Pregled, ki ga podaja g. Ljapunov, pa ni le kako suho naštevanje premnogih spisov Jagičevih; slika nam tudi ne le znanstvene vzore in nazore njegove, temuč ob enem tudi oživljajočo njegovo učiteljsko in vzgojevalno delavnost, ki zna za sabo potezati ne samo um, temuč tudi serce. Hvaležno serce dobrega učenca do slavnega učitelja se v resnici na mnogih straneh kaj lepo kaže. Tudi po veliki, mej učenjaki nenavadni, skromnosti se knjižica, kaker že prejšnji spisi g. Ljapunovega, prijetno odlikuje. Ta skromnost mu vendar ne brani semtertja tudi odklanjati Jagičeve nazore. Tako je zlasti zoper njegovo razlago našega starega imperfekta. Kako si ga misli nastalega sam, vendar ni povedal. Pomudimo se nekoliko pri tem interesantnem vprašanju.

Vondrák (Altkirchenslav. Grammatik pg. 208) pravi: „eine befriedigende Erklärung des slavischen Imperfectums haben wir bis jetzt nicht“ — in v resnici bo tudi ž njegovo razlago težko kedo zadovoljen. Vendar so meni stvar ne zdi tako težka.

Na prvi pogled je očitno, da so končnice -ахъ, -аше itd. po obliki močni aorist korena *j e s*. Morebiti bi se *s* ne bil moral spremeniti v *h* in dalje *š*; ali nihče ne more dokazati, da se ne bi bil mogel in smel. Da bi bilo treba temu aoristu (ki je pa po pomenu moral biti imperfekt) kakega augmenta, kaker poroča Vondrák, da se misli, to se pač tudi ne da spričati. Jaz si mislim -ахъ, аше itd. iz *j e hъ, j e š e* itd. nastalo po izpadu glasu *j* in asimilaciji prvotnega *e* sè spred stoječim *a* ali *ѣ* (= *ia*), kaker se to godi v sestavljeni sklanji: *d o b r a g o* iz: *d o b r a j e g o, d o b r e a mъ* iz: *d o b r e j e mъ*. Pred aoristom *j e hъ, j e š e* itd. imamo prvotno deblo sedanjega časa na *e*: *n e s e-, p e č e-*; *e* se pred *j* podaljša v *ê = ѣ*, kar se spremeni za topljenimi soglasniki v *a*, torej: *n e s e j e hъ, n e s ê j e hъ, n e s ê e hъ, n e s ê a hъ; p e č e j e hъ, p e č ê j e hъ, p e č a j e hъ, p e č a e hъ, p e č a a hъ*. Ako se spomnimo, da se pred *j* podaljšuje *ъ* v *y* in *ъ* v *i*, se ne bomo čudili, ako vidimo v enakem primeru *e* podaljšan v *ê* (ѣ), prim. андрѣй. Prav tako si moramo razlagati tudi *ѣ* v komparativu pred sufiksom -*ъ*. Ta sufiks se pristavlja ali naravnost korenu pridevnika ali pa deblu v vokativni obliki, *d o b r e-*: *d o b r e jъ (s), d o b r e jъ (s), д o б р ѣ й*; *m e kъ č e-*: *m e kъ č e jъ (s), m e kъ č a jъ (s), м я к ѣ ч а й*. Tako je berž jasno, zakaj se tu goltniki spreminjajo v šumevce, ne v sikavce, in ni treba z Vondrákom (Ak. Gr. 65, 147, 210) iskati razlage v „Fernassimilation der Konsonanten“, kar je sicer na-

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XIX. tečaj.

— ❀ V Gorici 1901 ❀ —

5. zvezek.

Mesec oktober.

Premišljevanja o življenju sv. Frančiška.

(Posnel iz laškega „Il mese consacrato al serafico Patriarca S. Francesco, del P. Candido Mariotti“ p. C. L.)

Sedemnajsti dan.

O velikem zatajevanju sv. Frančiška.

1.

Zatajevanje samega sebe je neločljivo združeno s pokoro in ni družega, kaker da človek svoja slaba nagnjenja v sebi zatira, kakerkoli se v njem vzbujajo in ga v greh vlečejo. Razloček mej pokoro in zatajevanjem je pa ta, da s pokoro kaznujemo storjene grehe, sè zatajevanjem pa greh preprečimo. Kaker je pa pokora potrebna, tako je potrebno tudi zatajevanje, še potrebnije in koristnije od pokore; potrebnije, ker je pokora prav za prav potrebna samo za grešnika, zatajevanje pa za vsacega; koristnije je pa zatajevanje, ker se razširja na vsa nagnjenja in jih zatira, pokora pa, če je po zunanjem še tako ojstra, more biti hinavska in častilakomna. Da bomo pa potrebo pokore tolikanj bolj

spoznali, poglejmo nekoliko tja, kjer je naša duševna nesreča imela svoj začetek, namreč na izvirni greh. Preden je človek v raj ugrešil, je bilo v njem popolno soglasje mej njegovo voljo in spoznanjem ali pametjo, mej duhom in mesom; komaj pa je bil storjen greh, s katerim se je človek zoper svojega Boga vzdignil, že so se v njem zbudila tudi njegova hudobna nagnjenja in se začela zoper spoznanje ali pamet puntati. Zbudila se je prevzetnost, jeza, nevošljivost, napačna ljubezen in pred vsem pregrešno meseno poželenje; vse te pošasti so človeka napeljevale in tako rekoč silile storiti to, kar je v svoji, če tudi foteumni pameti, spoznal, da je nedovoljeno in pregrešno.

K tem pregrešnim nagnjenjem, ketere človek vedno seboj nosi, se pridruži tudi svet se svojimi hudobnimi zgledi in zapeljivim vabljenjem in naposled hudobni duh, keteri neprenehoma hudobna nagnjenja v človeku množi in krepi, dokler popolnoma v njem zapovedujejo. Glejte, od tod tista neprenehljiva vojska, o keteri pravi pobožni Job: „Človeško življenje je vedno vojskovanje ne zemlji.“ Sv. apostelj Pavel pa piše Rimljanom: „Čutim v svojem telesu postavo, ketera je nasprotna postavi duha“. Zatajevanje samega sebe je tedaj tisto bojno orožje, s keterim moramo svojega duhovnega sovražnika premagati; če to orožje iz rok spustimo, bomo v tej silni in dolgi vojski premagani in — pogubljeni.

2.

Sv. Frančišek že v svoji mladosti svojim slabim nagnjenjem ni dopustil nikakeršne prostosti in jih je po tem, ko se je popolnoma Bogu daroval, v sebi do zadnjega zamoril; če so se keterikrat vzbuditi hotela, jih je v svoji čujočnosti hitro in sè vso odločnostjo premagoval. Sv. Bonaventura spričuje, da, ko je že do najvišje stopnje popolnosti prišel in je bilo njegovo življenje bolj nebeško kaker pozemeljsko, vender ni nehal na vedno nove načine se za-

tajevati, kaker da bi bil še le nastopil pot popolnosti. Nekega dne se mu je zbudila želja po boljši in krepkejši hrani, da bi svoje že oslabele moči nekoliko okrepčal, pa takoj je to željo v sebi zaterl; in kako je to storil? Videl je na gnoju ležeče mertvo, že na pol gnjilo in smerdeče pišče, katero je pobral in si je pod nos deržal z besedami: „ná, požrešnež, piščanca, keterega si poželel, zadovolji svojo požrešnost, jej, da boš sit“. Keder je na popotovanju prišel v kak samostan in so ga hoteli pred tovariši odlikovati ter mu boljšo celico odkazati, se je takoj premagal ter šel v drugo, katera je bila nepripravniša in slabša. Keder je čutil v sebi še tako majhino skušnjavo zoper sveto čistost, je, kaker smo že poprej videli, precej v merzlo vodo skočil, ker je rekel, da človek, ki hoče popoln postati, mora raji terpeti neprijetnost še tolikega telesnega mraza kaker pa dopustiti še tako majhino nagnjenje do nečistosti. Ko ga je nekikrat hudobni duh sè svojimi hudimi skušnjavami napadal, se je sv. Frančišek prekrižal in je skušnjavcu zaupljivo rekel: „V imenu vsegamogočnega Boga ti rečem, da me terpinči, koliker le moreš; pripravljen sem vse preterpeti, karkoli boš mojemu telesu storil, ker je ravno to moje telo moj najhujši, neprizanesljivi sovražnik; ti se torej na mesto mene nad njim maščuj“. Da bi svoje počutke tolikanj bolj krotiti mogel, se je na vso moč ogibal lenobe in pohajkovanja, ljubil pa je delo in trud; zavoljo tega je tudi svojim bratom rekel: „Hočem, da moji bratje vedno kaj delajo, zakaj ako se bodo z delom trudili, se ne bodo lenobi vdali, ne bodo mislili ali govorili kaj tacega, kar se ne spodobi“.

3.

Ne bo se nam čudno zdelo, da je sv. Frančišek, ki je bil tolikanj svet in popoln, tolikanj se zatajeval, ako pomislimo, da naša človeška nagnjenja ne jenjajo v nas se zbujejo in nas napadati, in keder se najmenj nadejamo, nas morejo

napasti in premagati. Ona ne prizanašajo ne spolu, ne starosti, ne stanu, še največji svetosti ne. Kolikokrat je že tudi tisti bil premagan in je sramotno padel, kateri je bil dozdevno v čednosti vterjen in tako rekoč nepremagljiv. Če pustimo, da nas hudobno nagnjenje enkrat premaga, ga bomo potem le težko kedaj vkrotili, ker neki moder učenik pravi, da hudo nagnjenje pri prvem naskoku vpraša, pri drugem zahteva, pri tretjem naskoku zapoveduje. Ako pomislimo, da je sv. Frančišek in da so tudi vsi drugi svetniki svoja slaba nagnjenja krotili in jih na vso moč v sebi zatirali, se bomo prepričali, da moremo tudi mi tako delati, če tudi ne na tak način, kaker so oni delali. Premagovati in zatirati moramo v sebi neredno nagnjenje do jedi in pijače, ako hočemo, da bomo svoje vporno telo imeli v svoji oblasti; krotiti moramo svoje oči, da ne bomo ogledovali ž njim nevarnih stvari, krotiti svoja ušesa, da ne bomo poslušali nesramnih pogovorov, ako nočemo, da bi se v našem sereu vzdigovale pregrešne misli in poželjenja; varovati se moramo vsega, kar bi moglo naše počutke razdražiti, ako hočemo, da jih bomo vedno imeli v svoji oblasti. Ako pa tega ne storimo, potem bi moral Bog nad nami čudeže delati, da bi se greha obvarovali, kar pa gotovo ne bo storil, mariveč ravno nasprotno se bo zgodilo, da bo namreč nam, tako prederznim, odtegnil svojo posebno milost, brez ketere pa se bomo vedno globokeje v grehe potapljali in naposled nesrečno in za večno pogubili. Premagujmo se tedaj, ako se hočemo rešiti! To pa ne samo za en dan, ali za eno leto, mariveč za celo naše življenje, da se bo po besedah sv. Pavla tudi na našem telesu razodevalo življenje Jezusa Kristusa.

Zgled.

Bilo je eno leto pred smertjo sv. Frančiška, ko je bil pri sv. Mariji Angeljski in je nekega dne želel, da bi se sè svojim ljubljencem in prvim sinom v Jezusu Kristusu, bratom Bernardom Kvintavalskim o duhovnih stvareh pogovarjal. Bil

pa je brat Bernard ravno takrat v hosti, kjer je po svoji navadi nebeske stvari premišljeval. Sv. Frančišek je tedaj šel v hosto in ga je trikrat željno klical: „Brat Bernard, pojdi sem in pogovarjaj se z menoj vbozim slepcem!“ Bernard pa je bil ves v Boga vtopljen in mu ni odgovoril. To je sv. Frančiška nekoliko vznemirilo in bil je nekoliko nejevoljen, pa preden se je v samostan vernil, je hotel s pomočjo molitve od Boga zvedeti vzrok, zakaj mu brat Bernard ni dal odgovora. In ko je goreče molil, je zaslišal glas, ki mu je rekel: „Človeče, kaj se vznemirjaš in si nejevoljen? Se ti li spodobno zdi, zapustiti stvarnika in se sè stvarjo pogovarjati? Vedi, da se je Bernard z menoj pogovarjal, ko si ga ti klical. Jaz sem ga zaderžaval, ne samo, da bi ga potolažil, ampak tudi, da bi s tem tebi dal nauk, da meni posvečene osebe ne morejo vedno same sebi v oblasti biti in drugih povelja izpolnjevati“. Sv. Frančišek se je na vsem životu tresel in je šel v hosto, da bi našel brata Bernarda. Ko ga zagleda, ponižno pred njim pade na kolena, se obtoži svoje nejevolje se na tla vleže in pravi: „Zapovem ti, da me trikrat pohodi in svojo nogo na moja usta položi“. Brat Bernard se je do solz ginjen na vso moč branil, kaj takega storiti, pa ker si ni upal svojemu učeniku nepokoren biti, je naposled z velikim strahom storil, kar mu je bilo zapovedano.

Pravilo sv. Frančiška: „Duh Gospodov hoče, da svoje meso pokorimo sè zatajevanjem, premagovanjem in krotanjem“.

MOLITEV.

Kolikokrat, o Gospod, sem te že močno razžalil, ali pa sem vsaj v nevarnost se podal, te razžaliti, ker nisem bil dosti serčan, da bi svoja huda nagnjenja v sebi zatajeval in krotil. Obljubil sem sicer, da hočem tebi vbozemu in križanemu slediti, pa še toliko nisem storil, da bi samega sebe premagaval in poterpežljivo nosil male križe in težave, ketere mi pošiljati blagovoliš. Izvolil sem si spokornega Frančiška

za učenika, pa kako slabo sem ga dozdam posnemal v zatajevanju samega sebe in v pokori. Daj, o Gospod, da vender enkrat spoznam, kako mi je tako zatajevanje potrebno; da brez njega ni mogoče čednostno in sveto živeti, še menj pa zveličati se. Daj mi tudi moč in serčnost, da se bom svetu in lastnemu mesu, temu svojemu glavnemu sovražniku, odpovedal, svoja nagnjenja vedno v sebi krotil in naposled v nebesih dobil krono slave, katero si obljubil vsem tistim, ki se bodo na tej zemlji hlabro vojskovali.

Čednosti bl. Marije Krescencije Kaufbajrenske.

(P. A. M.)

V. Poglavlje.

Kako je bl. Krescencija v svojem sercu nosila Kristusovo življenje in terpljenje.

Nič družega hoteti vedeti, kot Jezusa Kristusa in sicer križanega, ž njim najtesneje duhovno združeno živeti, terpeti, vmreti in vstati, to je po nauku sv. aposteljna Pavla, notranje in pravo življenje kristijana, to je skupno zerno v življenju vseh svetnikov, to je tudi duh bl. Krescencije. O nji moramo reči, da je vsa živela v Kristusu in Kristus je živel v njej. Vže v prvih letih njenega življenja jo je milost božja priganjala, da je vse misli in želje, vse upanje in vso ljubezen posvetila Jezusu; ta kal notranjega življenja se je vedno bolj razvijala, da so bile slednjič vse njene dušne moči obrnjene na Kristusa križanega. Njega, svojega ženina, v vseh njegovih skrivnostih premišljevali in ljubiti to je bilo njeno opravilo, njeno življenje, to so bila njena nebesa na zemlji.

Nezapopadljivo bogastvo Jezusove milosti in ljubezni je premišljevala, ko ga je gledala kot otroka v jaslicah, kot učenika resnice, kot žertvo na križu, kot plačilo v nebesih, kot svojega ženina v najsvetejšem zakramentu; to so bili studenci, iz katerih je zajemala svojo prečudno gorečnost in pobožnost, svoje velike čednosti, tako, da je bilo njeno življenje živa podoba Jezusovega življenja.

Sveti božični prazniki so bili za njo čas nebeškega veselja. Nenasitljivo je njeno serce hrepenelo po božjem detetu, z največim spoštovanjem ga je molila, z neizrekljivo radostjo in hvaležnostjo ga sprejela.

Celi sv. adventni čas in vže tri tjedne poprej se je pripravljala na božične praznike. Ves ta čas je vsa svoja opravila obračala na skrivnost včlovečenja Gospodovega. V vaji raznoverstnih čednosti si je prizadevala v svojem sercu pripraviti duhovne jaslice božjemu detetu. Vsi zdihljeji pravičnih in očakov stare zaveze po Odrešeniku sveta so se z enako gorečnostjo tudi iz njenega serca vzdigovali proti nebu, vedno večja je bila njena gorečnost, koliker bolj se je bližal dan zveličanja. Vedno je imela pred očmi deviško Mater in blagoslovljeni sad njenega telesa in z angelji je častila in molila edinorojenega Sinu večnega Očeta, ki je po sv. Duhu hotel postati sin vmerljive matere. Ker se ji je celo hvala in ljubezen angeljev premajhina zdela, je prosila prečisto Mater, naj ona v njenem imenu hvali in ljubi nebeško dete. Vsaki dan se je postila in ostro pokorila ves ta čas; v čast „molččega Jezusa“ je z največo ostrostjo spolnjevala molčččnost in le keder jo je ljubezen ali pokorščina prignala je spregovorila kako besedo.

V sveti noči je prebivala tako rekoč več v nebesih, kot na zemlji. Kedo bi mogel popisati, kako je bila njena duša vsa zamaknjena v veselju in ljubezni? Kaker je sama povedala, so bili zanjo najljubši in najslajši dnevi dnevi mej božičnim praznikom in praznikom razglašenja Gospodovega. Ako je bila vže mej letom vsa ginjena, ko je slišala le imenovati „Betlehem“, si moremo misliti, kak vtisek so napravili na njo ti prazniki. Sestra Rafaela Miler piše: „Kak vtisek je delala nanjo beseda „Betlehem“, sem prav posebno opazila, ko sem v njene roke položila sv. obljubo. Zarad svoje boleznj je bila Krescencija pri tem sv. opravilu vsa blede, kaker hitro pa je slišala imenovati „betlehemsko dete“, je postala vsa erdeča in kaker iz sebe je bila“.

V tem času je tudi pogosto prejemala razna razodenja božja ter imela prečudne prikazni. Ko je bila enkrat v adventu pozdravila deviško Mater in njeno božje dete sè svojim navadnim pozdravom: „Hvaljen in češčen naj bo dragi zaklad, keterega si si od sv. Duha spočela, o Marija; hvaljen naj bo in blagoslovljen sad tvojega telesa“ — se ji je prikazala Mati božja sè svojim detetom, vsa v nebeški lepoti; ljubeznjivo ji je ponudila božje dete in rekla: „To je blagoslovljeni sad mojega telesa“.

Vsa prevzeta od nepopisljivih čutil je držala služabnica božja nebeško dete v rokah.

Najbolj pa je bilo v njeno serce vtisnjeno terpljenje Kristusovo. Vsa njena duša je bila v to kar vtopljenja, da je mogla reči sè sv. Pavlom : „S Kristusom sem križana“.

Vže pri besedah „terpljenje Kristusovo“ so se ji solze vderle in vsa poterta je rekla : „Kaj je to ? Bog terpi in vmira !“

Nobene reči ni topleje priporočevala kot premišljevanje terpljenja Jezusovega. Rekla je, da mora biti za vsako redovno osebo sv. križ glavna knjiga ; v tej knjigi, ki je zunaj popisana s kervjo, znotraj pa z ljubeznijo, se uči vsa popolnost.

Tako je tudi sama delala. Kaker čebelica leta od cvetlice do cvetlice, nabira iz njih vosek in sesa sladki med, tako je tudi njena duša zajemala iz ran Gospodovih sladkost ljubezni in med milosti. V svojih duhovnih pogovorih je učila svoje podložne, kako naj pri vsakem opravilu premišljujejo terpljenje Jezusovo. Orodje, katero rabijo pri vsakdanjih opravilih, naj jim služi kot ogledalo, v katerem naj gledajo kako skrivnost. Tako naj, n. pr., keder pijejo, mislijo na žolč in kis, s katerim so rabeljni Kristusa na križu napajali ; platno, katero imajo pred seboj naj jih spomni na tenčico, v katero je bilo zavito mertvo truplo Zveličarjevo ali na potno ruto Veronikino ; nož in vilice na sulico ; krožniki na ternjevo krono.

Ko gredo po stopnjicah, naj si mislijo, da stopajo na Kaljavarijo ; ako nosijo derva, pomagajo Zveličarju križ nositi. Ako se bodo pridno v tem vadile, je zaterjavala služabnica božja, jih bo vse spominjalo na terpečega Zveličarja. Vender se ta vaja ne sme goditi sè silo, temuč pripomoček nam mora biti, da se tesneje s Kristusom združimo in se njegove čednosti pokažejo v našem notranjem in zunanem življenju. Ako si n. pr. predstavljajo žalostno slovo Kristusovo od svoje matere, naj govore v sercu : „O s koliko žalostjo se morajo te presvete osebe ločiti ; tako hočem tudi jaz rada stariše, sorodnike in vse, kar ni Bog, zapustiti !“ Ko se spominjo, kako so Kristusa po obrazu bili, naj govore : „Vsa poniževanja hočem iz ljubezni do njega molče prenašati.“

Z besedo in zgledom si je prizadevala poživiti pobožnost sv. križevega pota. Kaker hitro je postala prednjica, je dala napraviti lep križev pot po hodniku spalnice. Dokler je mogla hoditi je vsaki dan z veliko pobožnostjo obiskavala ta sv. križev pot.

V zadnji boleznì pa je vzkazala podobe križevega pòta v svoji celici tako razverstìti, da jih je imela vedno pred oèmi.

S posebno vnemo je èastila molèanje Gospodovo pri vsem zanièevanju in posmehovanju. „Jezus pa je molèal“ te besede so jo podpirale pri vsem zanièevanju, katero je morala prestati.

Prav pogosto je premišljevala terpljenje Jezusovo na oljiski gori, njegovo loèitev od žalostne Matere Marije, tri ure dolgo terpljenje njegovo na križu. V sv. postnem èasu se kar loèiti ni mogla od križa; z razprostertimi rokami je cele ure kleèala pred podobo Jezusovo ali žalostne Matere Božje.

Tako vedno premišljevanje terpljenja Jezusovega jo je èudovito razsvetlilo, da je mogla prav natanèno govoriti o najmanjših okolišèinah iz življenja in terpljenja Zveličarjevega. Nekì pater franèiškanskega reda, ki je veè let preživel v Sv. Deželi se je z njo pogovarjal o svetih krajih in ni se mogel dosti naèuditi, da mu je ona tako natanèno vse te kraje popisala; rekel je, da jih ona bolje pozna kot on sam.

Vse terpljenje Jezusovo se je globoko vtisnilo v njeno serce; kar se je oèitno kazalo vsaki èetertek zveèer in ob petkih. Ta èas je bila bolj mertvi podobna kot živi. Še le po tretji uri ob petkih se je njen stan nekoliko zboljšal.

V svoji celici je imela Krescencija velik križ, ki ga je posebno èastila. Tukaj pred tem križem so se prigodile mnoge èudovite reèi, katere je ona tudi razodela svoji prednjici. Previdna prednjica pa se je bala, da bi bila pri tem kaka prevara, zato je neko jutro, ko je bila sv. služabnica božja z drugimi sestrami na koru, vzela iz njene celice ta križ in ga skrila na nekem kraju, kamer ni smel nihèe stopiti. Celi dan je èakala, da bi ji Krescencija naznanila, da pogrèša v križa celici. Ko pa tudi drugi dan ni nič rekla, jo je sama vprašala, ali ima še križ. Krescencija ga ni pogrèšala in prednjica se je sama preprièala, da je bil na svojem starem mestu, kar jo je le še bolj preverilo o svetosti služabnice božje. Še èudovitniši je drugi dogodek, o katerem se more vsaki preprièati, ako stopi v celico, kjer je nekedaj prebivala bl. Krescencija.

Ko je enkrat premišljevala kervavo bièanje Kristusovo, se je zameknila. V tem stanu je videla grozno orodje bièanja, namreè skupaj spletene ternjeve šibe in biè z dvanajstimi ostrimi kavljì. Ko je mati Ivana slišala o tej prikazni, se je hotela preprièati o njeni resniènosti ter je Krescenciji vzkazala, naj to marterniško

orodje pred njenimi očmi tako naslika, kakor ga je v prikazni videla. Dobro je vedela, da se služabnica božja ni nikedar učila slikati ali risati. Vender se junaška pokorščina neveste Kristusove ni prestrašila nobenih težav.

Nemudoma je pričela na velik kos papirja risati ternjevo metlo in bič ter z malo potezami napravila tako doveršeno delo, da so ga pozneje veliki mojstri v slikarstvu občudovali.

Živa podoba Križanega je bila v podobljena v njenem sercu in sama je tudi postala živa podoba terpečega Zveličarja. —

Od vsakega kristijana se tirja, da v očeh božjih „enak postane podobi njegovega Sina.“ (Rimlj. 8, 29). Zatoraj, o kristjan, ako ti je mari za tvoje zveličanje, uči se pridno v živi knjigi Križanega in obračaj svoje serce k terpečemu Zveličarju, da izpolniš besede sv. pisma: „Ker je tedaj Kristus terpel v mesu, bodi ravno ta misel vaše orožje.“ (1. Petr. 4, 1).

Tretji red sv. Franciška — šola prave pobožnosti.

(Dopis.)

Če je že sv. Francišek sam imenoval svoj tretji red „Pot v nebesa“, in če ga toliki papež, sedanji sv. oče Leon XIII., po od Boga jim dani modrosti spoznajo in priporočajo kot edino sredstvo za splošno zboljšanje kerščanskega življenja, mora ta red gotovo biti nekaj imenitnega in posebno zdravilnega za dušne bolezni, zlasti sedanjega časa.

Zelo huda in tudi močno nalezljiva bolezen dušnega življenja pa je dandanašnji gotovo nevera v Boga. Brezverstvo in malomarnost v veri je glavni vzrok vsega hudega, kar ugonobljuje mej nami kerščansko življenje. Prepričamo se lahko na svoje oči, da je že celo mej prostimi ljudmi marsikje le malo terdne in žive vere. To nam kaže slabo obiskovanje zapovedane božje službe ob navadnih nedeljah. Veliko jih je, ki se komaj ob velikih praznikah še pokažejo kristijane, ob navadnih nedeljah pa so pagani. Taka zanikernost in malomarnost pa mora imeti silno slabe nasledke že zavoljo slabih zgledov. Lahko si mislimo, kakšni so potem otroci takih starišev, in družina takih malovernih gospodarjev. Iz tega pa prihaja, da je tako malo strahu božjega mej

nami, in Boga ljubiti je čisto nekaj ptujega. Jezus je pri mnogih poznan le še samo po imenu. Vera preveč slabi!

Potrebujemo torej nekega posebnega zdravila, ki bo imelo brezverstvu nasprotno moč. Tako močno in dobro zdravilo pa je gotovo tretji red sv. Frančiška. Pomagal je nekedaj, in bo pomagal tudi zdaj, samo treba je dobrih in modrih zdravnikov, ki poznajo njegovo moč.

Pomislimo, kaj je glavni vzrok, da se nevera dandenes tako širi. Ali ne v prvi versti razna brezverska društvo? Kedo ne ve, kako delaven je vladar teme s takimi pogubnimi društvi? Ali pa naj ima samo pekel svoja sredstva, s katerimi lažje dosega svoj namen? To pač ne sme biti, taka popustljivost bi bila prevelika sramota za nas.

Kristijani! le pogumno v boj zoper našega triglavnega sovražnika. Pristopite v naše društvo; tretji red sv. Frančiška je najboljše društvo za množino kristijanov; če bomo složni, bo zmaga gotovo naša. So še sicer razna druga koristna katoliška društva, ali so veliko manj vredna, ker ne obsegajo vsega našega življenja kaker tretji red. Zato pa v tretjem redu najlažje pridemo do popolno kerščanskega mišljenja.

Današnji časi so čisto drugačni kaker so bili poprej kedaj; neobhodno nam je potrebno, da se tesneje združimo, in se odločno postavimo pod bandero sv. križa, ter si privzamemo posebna pravila, po katerih se bomo ravnali, vsi enih misli in enega serca. Mi se lahko učimo modrosti v tem od otrok tega sveta.

Le glejte, kako se znajo združevati, kako delujejo s pogostnimi društvenimi shodi, sploh, kako se organizujejo! Ali so res modrejši od otrok luči?

Pa tukaj bi kedo lahko modroval: čemu še takšno društvo? saj je katoliška cerkev sama že društvo pravovernih kristijanov. O pač, to so že davno vedeli tudi drugi, da je sv. cerkev družba, mislimo, da že pred sv. Frančiškom tudi; to je vedel tudi Jezus Kristus že naprej, pa je vendar govoril še o posebnih društvih ko je rekel: „Kjer sta dva ali trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz v sredi med njimi“. Te besede zveličarjeve veljajo pač gotovo o posebnih verskih družbah; in kako drage mu morajo biti, ker jim svojo posebno pričujočnost zagotavlja. Sv. Frančišek bi bil tudi lahko rekel tedanjim kristijanom, ki so v prevelikem številu se oglašali za njegov prvi in drugi red, da je že zadosti,

če so le udje prave Kristusove cerkve, in da spolnjujejo, kar jih vera uči, da se izveličajo.

Vender je za potrebno spoznal, in to gotovo po božjem navdihnjenju, dati posebna navodila tudi tistim, ki bodo mej svetom živeli. O času prvih kristijanov bi tak izgovor še bil imel nekaj veljave; ali zdaj so mej nami čisto druge razmere.

Red je pa potreben pri vsakem, tudi pri čisto navadnem vsakdanjem opravilu; še živino je treba v redu imeti, in božje stvarstvo v naravi nas že samo reda uči. Katero opravilo pa je bolj imenitno in potrebno kaker Bogu služiti? Ali je katero temu enako? Bog je pa gotovo tudi vreden, da se mu v redu služi; to pa nam ni mogoče brez posebnega, od sv. cerkve odobrenega navodila, katerega naj imamo vedno pred očmi, da po njem vrvanamo svoje življenje, vse svoje dejanje in nehanje, da tako lažje izpolnjujemo, kar Bog od nas zahteva.

Red je že naravna potreba pobožnega življenja, kedor tega ne čuti, ta pač nima nobenega hrepenenja po pravi pobožnosti; in sicer zavoljo naše nestanovitnosti. Red še sicer ni pobožnost, ampak voditelj in ravnilo pobožnosti. Red je kaker ograja za nevarnim potom našega življenja, ali kaker kažipot, na katerega gledamo, da lažje in varniše hodimo, in če zgrešimo pravo pot, da jo lažje zopet najdemo.

Mislimo si kristijana, ki je v svoji mladosti živel lehkomi-selno. Malo se je zmenil za svoje izveličanje, živel je po šegi sveta, in zabredel v marsiketero pregrehe. Ker je po navadi še hodil v cerkev, keder se mu je ravno ljubilo, poslušal je torej še tudi marsiketero pridigo. Pri neki pridigi pa zadet od božje mi-losti terdno sklene poboljšati svoje grešno življenje, skerbno premišljuje žalostni stan svoje duše, in pripravi se na dobro izpoved, ki jo tudi opravi.

Zdaj si pa mislimo, kako silno težko bo ta človek ostal stanovit in zvest svojemu dobremu sklepu, ker on še skoro ne ve, kako bi začel prav živeti, in storil je še le komaj splošen terdni sklep poboljšanja. Tak splošen terdni sklep pa tak grešnik naj stori sto krat, pa ga bo tudi stokrat prelomil. Potrebno je, da stori tudi posebnih dobrih sklepov, drugače se ne more po-boljšati; za take posebne dobre sklepe pa je preslab, ne zna in ne more jih storiti, ker je še preveč v temi.

Oh kako koristen, in skoro neobhodno potreben bi bil taki ubogi duši tretji red, ker ravno v njem bi našla vse potrebno za

svoje spreobrnjenje. Takemu grešniku je potrebno, da gre večkrat k spovedi in sv. obhajilu; s tretjim redom bi on zadobil tudi ta posebni dobri sklep. Potrebno je, da zapusti slabe tovarišije, in ravno to pa je silno težko; če bi pa v tretji red stopil, pa bi bilo veliko lažje, ker tukaj najde drugo in sicer boljšo tovarišijo. S tretjim redom bi lahko dobil veselje do cerkve, molitve in božje službe. Tukaj se lahko uči ponižnosti, pokorščine, čistosti ter vseh drugih čednosti. Največo milost, sveto stanovitnost do konca, pa svetovni kristijan tudi v tretjem redu najlažje doseže.

Ob kratkem lahko rečemo, da je tretji red sv. Frančiška kot dejanska božja milost, potrebna grešniku, da se spreoberne k Bogu, pa tudi potrebna pravičnemu, da v posvečujoči milosti stanovitosten ostane, in da lažje izvršuje zaslužna dela.

Dejanska milost pa ne deluje le sama, da se zveličamo, ampak moramo ž njo zvesto sodelovati; tako pa tudi tretji red malo ali nič ne pomaga, če si sami nič ne prizadevamo. Tretji red nas tudi ne sili, ampak samo podpira. Sodelovati je torej treba, ako hočemo, da nam bo tretji red koristil. Kaj nam bi pomagalo, če bi bili samo po imenu tretjeredniki, za njega vodilo pa bi se malo ali nič ne zmenili? Mi moramo posamezna pravila večkrat premišljevat in svoje življenje po njih vravnati. Mi moramo to storiti, kar nam vodilo veleva, in opustiti, kar pripoveduje.

Tretji red kot društvo ima predstojnike in podložne; eni kakor drugi najdejo pa tudi v njega vodilu svoje dolžnosti.

Vsako društvo pa le tedaj dobro vspeva, ako društveniki svoje dolžnosti vestno izpolnjujejo; taka je tudi s tretjim redom. Tretji red ne more prinašati od njega pričakovanega sadu, ako podložni ne živijo po njega vodilu; pa še menj sadu je od njega tedaj pričakovati, če predpostavljeni ne izpolnjujejo dolžnosti, ketere jim kot voditeljem nalaga.

Predstojniki in voditelji (voditelj naj bi bil brez izjeme vsak dušni pastir) tretjega reda, naj bi se zavedali svoje imenitne dolžnosti, skerbno obdelovati ta vinograd Gospodov; zakaj gredica tega reda je zelo rodovitna, veliko dobrega sadu je že rodila, ki je spravljen v nebeške žitnice, in ga bo še rodila, kadar bo imela več marljivih obdelovavcev.

Torej na delo, preljubi v Gospodu!
V Šmartinu pri Slov. Gradcu, dne 26. septembra 1901.

Valentin Zavodnik
tretjerednik.

Tretji red — red pokore.

Staro in prvotno ime tretjega reda sv. Frančiška je bilo „ordo poenitentium“ ali „de poenitentia“, to je red spokornikov ali pokore.

Spokornika imenujemo človeka, ki živi v duhu pokore. Z besedo pokora pa mislimo tukaj tisto čednost, ki obstoji v kesanju nad storjenimi grehi združenim s trdnim sklepom poboljšanja in zadoščenja.

Ali je torej tretji red le za stare grešnike, ki jim naposled venderle ne kaže drugega kaker poboljšati se?

Za nedolžne otročiče v resnici ni, ker se smejo po vodilu sprejemati ljudje še le od doveršenega 14. leta nadalje. Vender nedolžnost ni na poti sprejetju; saj more tudi nedolžen človek imeti čednost pokore, ker mora vsakedo studiti tudi tiste grehe, ki bi jih bil lehkode storil, ke bi ga ne bila obvarovala posebna milost božja, vsakedo mora imeti voljo poboljšati se, ako bi padel v greh, in Bogu zadostiti sè spokornimi deli.

Sicer pa more spokorna dela ko kazen greha nedolžen človek nase vzeti za druge, ki jih potrebujejo, kaker vidimo iz mnogo primerov v življenju svetnikov. Kako nedolžen mladenič je bil n. pr. sveti Alojzij, in vender, kako ostro se je pokoril! Razni svetniki so celo izrekoma prevzemali ostra pokorila za grešnike, da so tem mogli naložiti le lahko pokoro; tako sv. Filip Nerij, tako sv. Leonard Portomavriški.

Ali, kakeršen je dandanašnji svet, je pač mnogo še zelo mladih ljudi, ki imajo vender dovolj vzroka pokoro delati sami za svoje grehe.

In k tej pokori spodbuja tretji red že po svojem imenu; potrebna je v resnici k zveličanju za vse, ki so kedaj pali v smertni greh. Brez pokore bi odraslim celo sveti kerst ne pomagal k opravičenju. Zato so morali v stari cerkvi katehumeni, kaker so se imenovali tisti, ki so se pripravljali na kerst, delati pokoro. Tolikanj večja dolžnost je to za tiste, ki so po svetem kerstu padli v smertne grehe.

Če celo zakrament sv. kersta ne bi pomagal brez čednosti pokore, tolikanj menj bi mogel pomagati zakrament svete pokore brez čednosti pokore. Tudi zakrament svete pokore se sploh ne

more veljavno prejeti brez kesanja nad storjenimi grehi združenega s terdnim sklepom poboljšanja in zadoščenja, kar je skupaj, kakor smo rekli, čednost pokore.

Vender je sama čednost pokore v novi zavezi le v tistem primeru zadosti, da Bog odpusti smertne grehe, ako je grešniku popolnoma nemogoče tudi zakrament svete pokore prejeti. Kjer pa to ni tako, tam daje čednost pokore le pripravnost ali sposobnost k odpuščenju, ketera se pa v resnici prejme v zakramentu pokore. Zato mora čednost pokore, ako se človek čuti v smertnem grehu, obsegati gorečo željo po zakramentu pokore. Ta želja nadomesti resnično prejetje, keđer se ne more zgoditi, kakor kerst želja nadomesti v takem primeru pravi kerst.

Iz tega vidimo, kako je čednost pokore tesno zvezana s zakramentom pokore in si lahko mislimo, kako človek, ki ima čednost pokore tudi po zakramentu pokore hrepeni in sicer tudi ko ni v smertnem grehu; saj se namreč tudi mali grehi najbolj naravnost odpuste v zakramentu pokore in pravi spokornik se tudi že spovedanih smertnih grehov rad še večkrat obtoži, ker ve, da s tem zadostuje za kazni, ki jih ima za greh morebiti še doštati, in si množi milost božje, ki ga varuje ponovljenja tistega greha.

Tretji red je po vsem tem ne le red pokore ko čednosti, temuč tudi red pokore ko zakramenta in prav v tem vidimo tisto neizmerno moč, ki mu jo pripisujejo sveti oče Leon XIII., moč prenoviti svet.

Mnogim se je to menda skoraj smešno zdelo; niso umeli, kako bi se dandanašnji moglo sè starim, zaničevanim tretjim redom še kaj opraviti na svetu.

Drugi so imeli sicer dobro voljo, pa „kako vrediti v mogočno edinost v delavnosti mnoge moči zbrane v tretjem redu“, niso vedeli. (Prim. „Cvetje“ XII, 131 id.) Prosili so sveta svetega očeta, ali oni na to niso določili nobene nove vredbe; priporočili so le, naj vsaki na svojem mestu v podobi v sebi evangelijski duh sv. Frančiška tako glede zatajevanja, kakor glede molitve in ljubezni do Boga in do bližnjega ter spodbuja vse z dobrim zgledom, dopolnjuje, kar mu vodilo naklada.

Sveti oče očitno niso hoteli omejevati delavnosti tretjega reda na kake posebne namene; ohraniti so mu hoteli splošni namen, ki je pravo kerščanstvo v vseh različnih primerih človeškega življenja brez izjeme. In v ta namen zadostujejo splošni predpisi vodila.

Seveda pa ti niso vsi enako važni. Gdo bo mislil, da pričakujejo sveti oče prenovitve sveta, na priliko, od škapulirja, ki ga imajo nositi tretjeredniki, ali od tega, da o pravem času naredo oporoko, ali da se omožene ne sprejmejo brez vednosti in dovoljenja moževega? To je že vse prav in več ali menj važno, ali poglobitno nikaker ni. Sveta prenoviti dopolnjevanje teh predpisov gotovo ne more.

Nekaj drugega mora biti torej v vodilu, kar ima toliko moč. Kaj pa neki? Pove nam neki stariši papež, ki je ob svojem času tudi govoril o popolnem prenovljenju vseh kristijanov. Sveti Pij V., ki je vladal katoliško cerkev od leta 1566 do 1572, je rekel namreč: „Dentur idonei confessarii, ecce omnium christianorum plena reformatio“ — to se pravi: „Dajte sposobnih spovednikov, pa boste videli popolno prenovljenje vseh kristijanov.“

Leon XIII., pričakujejo prenovljenja sveta od tretjega reda, Pij V., od dobrih spovednikov. Kako se to vjema? Prav lepo! Pij V., je izrekel svoje prepričanje in svojo željo, Leon XIII., skušajo to željo tudi izpolniti. Leon XIII. nakladajo tretjerednikom mesečno spoved, seveda dobro mesečno spoved. S tem je naloženo duhovnikom predstojnikom tretjega reda spovedovati, in kajpada dobro spovedovati.

V tem je torej tista čudovita moč tretjega reda, moč prenoviti svet. V tem pa je seveda tudi poglobitna težava, ki mu stoji nasproti. Spovedovanje, vže potelesno, ni lahka, ni prijetna reč. In tega naj bi si preobilo butaro kar radovoljno naložil kedo za vse življenje? Pa telesni trud naj bi še bil! Ali kaj pa duhovna sposobnost? Koliko vzvišenih dušnih zmožnosti je treba spovedniku, da je dober spovednik, koliko ljubezni, koliko potrpežljivosti, koliko spretnosti v ravnanju, koliko znanstva v podučevanju, koliko modrosti, natančnosti, previdnosti v presojevanju! V resnici, le kedor se hoče vsega in popolnoma žrtvovati svojemu poklicu, ta more misliti na vspešno vpeljanje tretjega reda v svojo duhovno občino.

Ali pa mari ni takih požertvovalnih mož mej našo častito svetovno duhovščino, ki je vendar vsa vneta za čast božjo, vsa goreča za zveličanje svoj ga slovenskega naroda?

Bog ne daj, da bi kaj takega mislili! Ne! prepričani smo, da je treba le, da se stvar sproži od prave strani in malo jih bo, ki bi se ne poprijeli dela sè vsem ognjem plemenitega serca. Da, gospodje! vemo, da se ne strašite težav, kjer vidite korist in

potrebo. Privabite svet slovenski k spovednici in vladali ga boste po svoji volji — ne! po božji volji. Vsa unanja delavnost vam bo silno olajšana, vseh, zmaga zagotovljena. Ali ne velja tu, če kje, v svojem polnem pomenu beseda Gospodova: „Iščite najprej božje kraljestvo in njegovo pravico in vse drugo vam bo naverženo“? Saj ne more nič ljubše biti Gospodu našemu Jezusu ko gorečnost za zveličanje duš, ki jih je odrešil sè svojo kervjo. In ta gorečnost se razodevlje najneposredniše v spovedovanju.

Nič ne more nadalje koristniše in potrebniše biti bližnjemu.

Kaj pa, da je treba učiti in pridigati! Ali kaj bi pomagalo, ako si ljudje ne vzamejo k sercu lepih nauk in pridig ter ne žive po njih? K temu pa mora vsakemu posebe pomagati dober spovednik z ljubeznjivim prigovarjanjem posameznega okoliščinam primernim.

Kaj bi dalje koristilo, ako je pridiga presunila človeka, ako pa nato nima prilike v resnici z Bogom se spraviti v zakramentu sv. pokore? Kaj kmalu bo padel vnovič in tako se bo privadil grehu čedalje bolj, oterpel bo in zaperl serce nadaljnemu svarjenju.

Koristna je delavnost na znanstvenem polju in pristojna katoliškemu duhovniku, zlasti, ako je posvečena obrambi vere in cerkve Kristusove. Ali kaj pomaga vsa učenost, kaj pomaga celo dobro vterjeno versko prepričanje, ako se pa življenje ne vjema ž njim? In saj tudi razne verske pomiselke dobra spoved najlažje razpodi, ker je dostikrat le slaba vest, ki jih zbuja.

Hvale vredna je tudi socijalna in politična delavnost, koliker se vjema z dostojnostjo duhovskega stanu; ali velika nevarnost je pri tem, da se prestopijo prave meje, da politika žalostno poruši značaj in socijalna delavnost duhovnika pregloboko zakoplje v posvetne skerbi. Dobro je na pomoč biti ljudem tudi v teh rečeh; ali kaj pomaga človeku, ako ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo terpi?

Z ničemer torej ne koristi duhovnik več ko s pridnim, poterpežljivim, modrim, vestnim spovedovanjem.

Pa tudi sam zase ne more storiti nič koristnišega. Ako poplača Bog vsako najmanjše telesno delo vsmiljenja, kolikanj več plačilo čaka tega, ki se je trudil z deljenjem odveze, ki je ko namestnik in tako rekoč sodelavec ali sotrudnik Boga samega odpuščal grehe, delil posvečujočo milost božjo? V resnici, plačilo, ki ga čaka, mora biti tako obilo, da je samo več ko zadosti; na

kako človeško plačilo zraven tega božjega dobri spovednik komaj misli, zlasti nikaker ne na denar ali kake druge telesne dobrote. Duhovnega plačila molitve seveda se ne bo branil in te mu hvaležni spokorniki pač ne bodo odtegovali ne v življenju in tudi po smerti ne. Najboljše plačilo sme torej pričakovati dober spovednik od dobrih ljudi in še bolj gotovo naravnost od Boga.

Njegova težka služba pa mu bo tudi sama na sebi prinašala za dušo najobilniše koristi. Saj ga sili vedno misliti na poboljšanje drugih; ali je mogoče, da bi pri tem svoje lastno poboljšanje popolnoma zanemaril. Neprenehoma mu daje tudi priliko k vaji najlepših čednosti: poterpežljivosti, ljubezni, vsmiljenja, pravičnosti, gorečnosti za čast božjo, požertvovalnosti za zveličanje bližnjega. In pri tem je najmenj v nevarnosti, da bi zgubil zasluženje pred Bogom zaradi prazne slave pred ljudmi. Saj je le Bogu znano, kaj je dobrega storil v spovednici; svet bo redko kedaj više cenil njegov trud, naj mu bodo posamezni spokorniki tudi še tako hvaležni v svojem sercu.

V resnici torej nad vse ljuba Bogu, nad vse koristna bližnjemu, nad vse zaslužna za njega samega je delavnost dobrega spovednika.

Dobrega spovednika! Ali so tudi slabi spovedniki? Mej dvanajstimi aposteljni je bil eden jako slab; prav verjetno, da je mej tisoči in tisoči spovednikov tudi nekaj slabih. Vender o njih ne bomo govorili tukaj. Mi, častiti bratje, si prizadevajmo, da bomo vsi dobri, koliker mogoče, tudi izverstni spovedniki. Od svetnikov spovednikov se navzemimo gorečnosti za to sveto službo; od njih se učimo tudi, kako jo prav opravljati. Vsem so vam dobro znani svetniki spovedniki, ki so nam zapustili pisane svoje nauke o spovedovanju: sv. Alfons Liguorij, sv. Leonard Portomavriški, sv. Karel Boromej, sv. Frančišek Salezij, sv. Filip Nerij, sv. Frančišek Ksaverij.

Njih nauke je francoski duhovnik, dr. J. G a u m e zbral v lepo knjigo, ki je že davno izešla tudi v nemški prestavi pod naslovom „Handbuch für Beichtväter“ (Regensburg, Manz). Dasi ravno imamo slovenski spovedniki obširen navod k spovedovanju v g. A Zupančiča „Duhovnem pastirstvu“, vender vsem priporočamo tudi to knjigo.

Priporočamo pa ne le prebiranje naukov svetih spovednikov, temuč prav posebno tudi branje popisov njih življenja. Njih nauki nam kažejo, kako imamo spovedovati, da bo prav; njih življenje nas spodbujaj h gorečnosti in vstrajnosti v tej sveti službi.

Tukaj se h sklepu nekoliko pomudimo le pri enem gori imenovanil, v resnici pravem vzoru gorečega spovednika. Mislimo sv. Filipa Nerija, ki je živel v 16. stoletju v Rimu, in se skozi 24 let ni genil iz mesta, le da ne bi odtegnil komu prilike k spovedi. On je spovedoval noč in dan. Ko se je zjutraj cerkev odperla, je šel v spovednico in jo je zapustil le, da je šel maševat, kar se je zgodilo proti poldne, ali če je imel kak posebno važen opravke, in vselej je povedal, kam gre.

Če ni bilo nikogar k spovedi, je vender ostal v spovednici, kjer je ali brevir ali rožni venec molil, ali kaj duhovnega bral. V časi je stopil vun in nekaj korakov proč hodil gori in dolu, da bi ga lažje opazil, kedor bi se želel spovedati. Tako ga je bilo lahko najti ob vsaki uri. Kaka bolehnost ga ni prisilila, da bi bil zapustil spovednico, če mu zdravniki niso naravnost vkazali. Ko so mu rekli njegovi tovariši: „Oče, ne varujete se zadosti“, je odgovoril on: „Veseli me, da vam morem to povedati, mej mojimi spokorniki so najpobožniši tisti, ki sem jih tudi ponoči pričakoval, da sem jih spreobernal.“

V resnici je hotel, da je bilo k njemu spokornikom pristo celo, ko je spal. Pa ne le v cerkvi in doma jih je pričakoval; kamer koli je bilo treba, je šel, da je pridobil grešnika, ob vsakem času, v vsakem vremenu; ne dež, ne mraz, ne vihar ga ni mogel zadržati, celo nevarnost za življenje in dobre ime ne. Pa s kako očetovsko ljubeznijo je sprejemal grešnike! Tudi take, ki jih ni prej nigdar videl, je objemal s toliko prijaznostjo, kaker bi bil vže davno hrepnel po njih. In pridobil je mnogo več duš s svojo prizanesljivostjo in ljubeznjivostjo, ko drugi s svojo ostrostjo.

Kaj ne da, lepo življenje! In kakeršno življenje, taka smert. Na sv. Telesa dan leta 1595 je bral Filip Nerij v svoji zasebni kapelici poslednji krat sveto mašo. Tiha maša je bila. Tiho bi bil imel moliti seveda tudi G l o r i a. Ali serce mu ni dalo. Zapel je naglas in pel dalje to pesem ljubezni in veselja vse do konca. Nato je sedel v spovednici cel dan. Malo po polnoči, 26. majnika, je 80 letni starček izdihnil svojo dušo.

Kaker ta ljubeznjivi svetnik niti ene ure na dan ni porabil zase, podobno je tudi častitljivi naš brat, francoski tretjerednik, ki je živel še ob našem času, J a n e z V i a n n e y, župnik Arski, ves svoj čas daroval drugim sedeč skoraj brez nehanja, tudi do 20 ur na dan, v spovednici. In dasiravno je prihajal v spovednico jako zgodaj, celo o polnoči, so ga vender vže čakale množice

spokornikov. Mnogi so bili čez noč pod streškom pred cerkvijo, da so zjutraj prej prišli na versto, ker so po redu, kaker so prišli, morali stopati k spovednici. Seveda to niso bili le domači ljudje. V Ars so hiteli kristijani od vseh strani, ne le s Francoskega, temuč tudi iz Belgije, Nemčije, Anglije, Italije. Od leta 1825 pa do konca njegovega življenja, 4. avgusta 1859, je vedno naraščalo romanje k arskemu župniku. Uredno se je cenilo število romarjev na 20.000 vsako leto; neko leto so jih naštelih celo okoli 80.000.

In podobno kaker sv. Filip Nerij je tudi častitljivi Janez Vianney spovedoval skoraj do zadnjih zdihljejev svojega življenja. Šesti dan pred svojo smertjo, v petek 29. julija, je presedel v spovednici 16 do 17 ur. Ko je prišel domov, je bil tako slab, da je vzdihnil: „Ne morem več!“ in večkrat je ponavljal: „Ti grešniki bodo v resnici končali grešnika.“ Vender je zjutraj zarano, kaker po navadi, hotel spet v cerkev. Ali ni mogel več. Bolezen je zmagala. Sè svetim veseljem prejemši zakramente vmirajočih je mirno v Gospodu zaspal, 4. avgusta ob drugi uri po polnoči, ravno ko je molil mašnik poleg njega: „Pridite mu naproti angelji božji, popeljite ga v sveto mesto Jeruzalem“.

Kak zgled svetega spovednika tudi ta! Koga ne bi predramil, koga ne oserčil!

Ali morebiti ne? Seveda radi priterdimo, da so mogoči taki primeri le po prav posebni milosti božji, ki je navadno človek nima pričakovati. Ali zato se mu pa tudi tako nenavadnega, nezmernega truda ni bati.

Ako se vpeljejo skupščine tretjega reda, koliker se da, po vseh slovenskih duhovnih občinah, bodo imeli gospodje predstojniki le vsak svoje ljudi spovedovati, in če se skupščine razdele v razrede, kaker smo zadnjič rekli, bo delo primeroma lahko zmagovati tudi pri obili vdeležbi.

In koliker bolj se bo razširil in koliker lepše bo cvetel tretji red, koliker več bo potreboval spovednikov, toliko več jih bo, upamo, tudi imel.

Močan, cvetoč tretji red bo najboljše semenišče tako svetovni, kaker redovni duhovščini.

K vprašanju o širjenju tretjega reda.

(Dopis.)

Četerta zapoved božja nam vелеva, naj spoštujemo očeta in mater; ako to storimo, imamo obljubo, da nam bo dobro že na zemlji in da bomo dolgo živeli. To velja o telesnih stariših; pa gotovo tudi in še bolj o duhovnih. Mi imamo mater sveto katoliško cerkev; skupni oče naš na svetu pa so sveti oče papež. Ako spoštujemo in slušamo te naše duhovne stariše, smemo po pravici pričakovati duhovne sreče, za nameček pa tudi telesne, časne.

Dobri otrok pa ne spolnjuje samo, kar se mu strogo vkaže, ne sluša samo, ko se mu žuga s kaznijo, ampak on tudi vsako željo svojih starišev izpolni, ako mu je le mogoče. Tudi mi ne izpolnjujemo le samo zapovedi, božjih in cerkvenih; vstrezimo po svoji moči tudi vsaki želji sv. očeta.

In želja sv. očeta je, da se razširi tretji red, da po mogočnosti vsi vanj vstopimo. Kot dobri otroci sv. katoliške cerkve, moramo sedaj gledati, da to doveršimo in tako v djanju pokažemo svojo ljubezen in pokorščino sv. očetu. Vprašanje je sedaj, kako to vresničiti. Podlaga je že, treba naprej zidati. Nekaj nasvetov se nam je podalo v zadnjem številu „Cvetja“. Povabljeni smo tudi drugi, posebno svetni duhovniki, voditelji tretjega reda, povedati, kako bi se dalo to zveršiti. Vsak nekaj ve, bodi si iz svoje skušnjaje, bodi si od kod drugod. Vsi bomo že kako pametno vgenili in tudi izpeljali z božjo pomočjo. Torej na delo! Boj bo, težave, vgovarjanje, vpiranje, zabavljanje, pa zmaga bo le naša, tega sem si svesti, da le mi storimo, kar je v naši moči. Tukaj podajam jaz svoje misli in nasvete:

1.) „Cvetje“ se meni zdi, da ni zelo razširjeno. Najberž ono vabilo ne bo vsem duhovnikom znano; česer pa kedo ne ve, po tem tudi ne hrepeni, ignoti nulla cupido. Moj svet je, naj se spiše še kak članek v „Voditelja“, „Obzornik“ ali „Danico“, da se vsi povabijo, da se tako od vseh strani stvar pojasni, predsodki izpodbijejo in tako tudi od te strani stvar vtemelji. Pisatelj za to se gotovo dobi; saj so gotovo tudi naši učenjaki v tretjem redu ali naj bi vsaj bili, saj imajo v zgodovini lepe zglede.

2.) Dosedaj hodi „Cvetje“ bolj svojo pot glede izdajanja.

Jaz mislim, naj bi se vrvnalo tako, da bi izhajalo kaker drugi časopisi. Naj bi bilo mesečnik, saj imamo tudi mesečne shode v vodilu. Ta želja se je že izrekla in jaz mislim, da ne bo miru, dokler se ne izpolni.

3.) Dosedaj so bili pisatelji „Cvetja“ menda sami oo. frančiškani I. reda; vsa čast jim, spisali so dosti lepega. Fa razlika mika, pravi pregovor. Morda bi bilo razširjenje „Cvetja“ boljše, da se tudi tretjeredniki pridružijo, posebno voditelji, morda tudi kateri lajikov, da bo vdeležba vsestranska. S tako vdeležbo vsega tretjega reda bi postal list mikavniši. Ljudje bi radi brali, kako se tu in tam verše shodi, slovesnosti, pobožnosti, in tako bi se eni od družih kaj lepega naučili. Tako imamo tudi v „Vencu“, ki je bolj list za češčenje sv. R. T., za „Marijine družbe“, sploh za bratovščine. Tudi tretji red, ki je več ko kaka bratovščina in družba, ker je pravi red, samostan mej svetom, tudi ta naj ima svoje podobno glasilo. Kaker dosedaj naj se stavijo tudi kaka vprašanja, priobčnujejo kake dvojbe, kaki pomisleki. Eni so že dolgo pri listu, ali v tretjem redu, so vže več brali in tako bi starši in učenejši nas mlajše učili, vodili, urili; dobri voditelji imajo navadno tudi dobre učence.

4.) Svetuje se, naj bi se shodi veršili po raznih stanovih, da dobi vsak stan sebi primerne nauke. Tu bi jaz za razmere v naši škofiji nekaj opomnil. Pri nas se širijo Marijine družbe, posebno za mladeniče in dekleta, semtertja tudi za žene, morda kje celo za može. Merodajne so te družbe bolj za mladino, za druge so bolj izjema. Pri nas bo tako ostalo, ker so se Marijine družbe priljubile in so redke duhovnije, kjer jih ne bi bilo. Mladini so bolj priljubljene kot tretji red. Proti temu imajo predsodke, seveda neopravičene. Ali pustimo jih; če so pri Mariji, svoji materi, so že varni, in če je tako, pa je dobro. Ali za zakonske in druge stariše ljudi, ki ne morejo biti več v Marijini družbi, ker so pravila taka, da je starost določena, doklej se sprejmljejo, oziroma noter ostanejo, za te naj bi bil tretji red. Gotovo, da s tem ni rečeno, da bi se mladeniči in dekleta ne imeli sprejemati. Nikomur ni vstop zabranjen. Ali da bi imeli svoje shode, se bo pri nas, kaker sedaj stvari kažejo, težko doseglo. Za druge pač. In to je tudi opravičeno. Mladostna doba je, rekel bi, bolj čas nepopolnosti, boja. Seveda so izjeme tudi v tej dobi, da bi jih le veliko bilo! Ali zakonski in sploh stariši ljudje, ti naj bi se že bolj bližali popolnosti; saj jih sili k temu odgovor, ki ga

bodo morali v kratkem dati, zato: „Bodite popolni, kakor je vaš oče nebeški popoln.“ In za to imamo v tretjem redu najlepšo priliko. Meni se zdi tretji red ko nekak verhanec popolnosti mej svetom. Tako bi se torej, ko iz Marijinih družeb prestopijo v tretji red, vedno bolj in bolj spopolnjevali. Tako priporočajo tudi naš presvitli knezoškof, ki vabijo mladino v Marijine družbe, zakonske pa v tretji red. Glede Marijinih družeb se to natanko izpolnjuje, upanje je, da se bo zveršilo tudi glede tretjega reda.

5.) Priporočajo se v ta namen shodi duhovnikov tretjerednikov, voditeljev. To je neobhodno potrebno, da bo kaj sadu. Pa tu bi stavil neki nasvet. Pri nas imamo duhovsko društvo „Sodalitatis ss. Cordis Jesu“, ki ima svoje shode, kjer se razpravljajo razne tvarine, dušnopastirske, ascetične, socialne, sploh, kar je času in stanu primerno. Blagoslov božji se kaže v tem društvu; milost ljubezni, edinosti se razliva iz presvetega Serca Jezusovega, prav to, kar je sam prosil pri zadnji večerji: „ut sint unum“. K tem shodom moramo spraviti tudi tretji red; saj to gotovo tudi spada k dušnemu pastirstvu. Shod „Sodalitatis“ se verši navadno le dopoldne; kaj ke bi se popoldne, ali sploh po sklepu prvega shoda, zbrali še posebej tretjeredniki voditelji, da se posvetujejo o svojih rečeh? Dano priliko porabiti v ta namen bo lahko; nalašč za to se shajati bi bilo težje. Ali naj se vzame mej drugimi tvarinami, ali vedno ali včasih, tudi vprašanje o tretjem redu. Saj je tudi tretji red posvečen presvetemu Sercu Jezusovemu, naj torej tudi on bo deležen blagoslova teh shodov. Ako pa ne bi kazalo tretjega reda družiti s temi shodi, potem naj seveda voditelji imajo svoje posebne. Po okoliščinah bi moglo biti tako ali tako, o tem bi se najprej pogovorili in posvetovali. Vsakako bi taki shodi donašali najlepši sad in naj se na vsak način vpeljejo.

6.) Da moremo voditelji dobro voditi tretji red, potrebujemo gradiva za shodne govore. So v tem oziru na razpolago nemške knjige; ali imamo tudi slovensko knjigo ali zbirko, to je 19 tečajev „Cvetja“. Koliko lepega berila je tu, ki je mertvo blago, ki ne donaša zaželenega dobička. Moj nasvet je, da naj se napravi s končanim 20. tečajem nekako skupno kazalo, kakor je n. pr. pri „Duhovnem pastirju“ vsakih 10 let. Upam, da bi se dobil kak gospod, kaka pridna čebelica, nekaka nova „apis ascetica — franciscana“, ki bi vse lepo zbral in sestavil, da bi dobili nekak pregled, da bi vedeli, kaj že imamo, kaj še ne, da bi potem

zidali naprej in bi postal tretji red na Slovenskem kaker lepa palača, kjer bi se radi shajali. Naročniki na tako kazalo, upam, da bi se dobili; naj bi se poprašalo.

To so za enkrat moji nasveti. Če bo všeč, bom pa drugičkrat še kaj povedal.¹⁾ Končujem s ponovljeno željo, naj se po volji sv. očeta Leona XIII. tretji red mogočno razširi in tako prenovi svet v duhu sv. Frančiška, v duhu pokore, pod varstvom brezmadežne Device Marije, posebne varihinje tudi tretjega reda.

Na Gori, dne 25. sept. 1901.

Dominik (Alf. Mar.) Janež,
tretjerednik-voditelj.

Brat Julijan iz Spire.

Po obljubi smo se namenili o tem znamenitem starem pesniku iz glasbeniku našega reda povedati, kar se da dandanašnji še dognati iz njegovega življenja, in potem spregovoriti kaj tudi o njegovih dveh poglobitnih delih, oficijih sv. Frančiška in sv. Antona Padovanskega.²⁾

Njegovo življenje.

Stari pisani spominiki imenujejo brata Julijana Nemca (Teutonicus) iz Spire. Spira, ali po sedanji nemški izreki Špajer (Speyer), kjer je bil rojen brat Julijan proti koncu 12. ali v začetku 13. stoletja, je znamenito škofijsko mesto, ki se v nemški zgodovini pogostoma imenuje. Stoji pa v tako imenovani Renski Pfaljci, ki je sedaj bavarska okrajina. Tam je torej brat Julijan preživel svojo prvo mladost; večino svojega življenja je prebil pa na Francoskem in sicer prav v glavnem mestu, v Parizu.

Kaker mnogi drugi nadarjeni nemški mladeniči je namreč tudi naš Julijan šel v Pariz, da bi se na tamkajšnih slovečih šolah, koliker je bilo tedaj mogoče, znanstveno izobrazil. In po pravici smemo misliti, da ni bil zadnji mej svojimi součenci.

Še bolj ko znanstvo pa ga je veselila umetnost, pesništvo in zlasti glasba. V tej se je tako izuril, da je še jako mlad dobil

¹⁾ Prosim. P. St.

²⁾ Weis, Julian von Speier. München 1900

znamenito službo na kraljevem dvoru, službo ravnatelja pevskega zbora kralja francoskega Ludovika VIII.

Kedaj se je pridružil Julijan manjšim bratom, sinovom sv. Frančiška, ali po smerti svetnikovi (4. oktobra 1226), ali pa že prej, to se dandanašnji ne da več dognati. Manjši bratje so prišli v Pariz okoli leta 1216 ali 1217. Pervotno niso imeli tam niti cerkve niti kapele, temuč le oltar, ki so ga seboj nosili. Simon, opat „Sv. Germana na travnikih“ jim je prepustil leta 1230 majhino hišico v mestu pri cerkvi sv. Kozma in Damijana, pa le tako rekoč na posodo.

Vender je bilo tisti čas v Parizu vse vneto za sv. Frančiška. To nam pričajo zlasti besede Tomaža Čelanskega v prvem življenju svetnikovem, pisanem leta 1228 ali 1229. „Koliko čudežev“, pravi tam, „dela sv. Frančišek samo na Francoskem, kjer se shajajo poljubit in počastit blazino, ki je služila svetniku v bolezni, kralj, kraljica in vsi velikaši francoski, kjer modri tega svetá, učeni možje, ki jih ima Pariz, kaker zmirom, v obilnem številu, več ko vsaka druga dežela na svetu, Frančiška, neizobraženega človeka, prijatela prave preproščine in vse odkritoserčnosti, ponižno in pobožno časte, občudujejo, povikšujejo.“ — V takih razmerah se ni čuditi, ako se je pridružil pariškim manjšim bratom tudi naš Julijan.

Ali v začetku svojega redovnega življenja ni bil dolgo v Parizu. Tisto leto po smerti svetega očeta Frančiška, o binkuštilh 1227, je bil namreč v Asizu vesoljni redovni zbor, ali kaker pravimo s tujima besedama „generaljni kapitelj“, h kateremu so se zbrali iz vseh raznih dežel, kjer je bil red že razširjen, provincijalji in kustosi, da izvolijo novega vesoljnega predstojnika (generaljnega ministra). Mej drugimi je prišel tudi brat Gregor Napoljski, ki je bil na Francoskem provincijalj, in jako verjetno je, da sta ga spremljala Anglež brat Simon, ki je bil kustos v Normandiji, in pa brat Julijan iz Spire. Tudi brat Aljbert iz Pize je prišel, ki je bil tedaj provincijalj na Nemškem. Mej njegovimi spremljevalci pa je bil brat Tomaž Čelanski, ki je bil šel leta 1221 s Cezarijem iz Spire na Nemško in je bil tedaj kustos za Moguncijo, Vormacijo, Kolonjo in Spiro. V Asizu se je torej naš Julijan seznanil s Tomažem Čelanskim, keterega življenje sv. Frančiška je pozneje vzel za podlago svojemu popisu.

Pa še nekega imenitnišega moža je spoznal Julijan pri tisti priliki. To je bil provincijalj okrajine Romanje, sveti Anton

Padovanski, katerega je malo let nato poslalv podobno kaker svetega očeta Frančiška.

Po zboru je ostal brat Tomaž v Asizu; Julijana pa so poslali na Nemško. Spremil je tja novega provincijalja nemške okrajine brata Simona, Angleža. Ob tej priliki se je mudil nekoliko tudi v Spiri, svojem rojstnem mestu.

Brat Simon pa se je vže drugo leto znebil provincijaljske službe in poslali so ga ko učitelja bogoslovja (lektorja teologije — prvega na Nemškem) v Magdeburg. Ž njim so šli tudi neketeri drugi učeni bratje, mej njimi najberž tudi naš Julijan.

Mej tem časom je bil papež Gregor IX. svetega Frančiška slovesno svetnikom prištel, 16. julija 1228, in on sam je poklical brate za leto 1230 k vesoljnemu redovnemu zboru v Asiz, kjer se je imelo telo svetega očeta slovesno prenesti v novo njemu na čast sezidano veliko cerkev.

Tedaj je bil na Nemškem provincijalj brat Janez de Plano Karpinis, ki se je torej leta 1230 odpravil k redovnemu zboru v Asiz. Spremljal ga je brat Julijan iz Spire, ki je bil torej zraven, ko so se prenesli ostanki sv. očeta Frančiška v novo cerkev, in je to slovesnost pozneje ko samovidec natančno popisal. Tedaj je imel Julijan priliko v drugič videti tudi svetega Antona Padovanskega.

Brat Janez Planokarpinski je zamenil na tem velikem zboru nemško redovno okrajino sè špansko in tudi Julijan se po vsi priliki ni več vernil na Nemško; poslali so ga na Francosko. In tam je živel nadalje mnogo let v pariškem samostanu ko bogoslužni pesnik, skladatelj in vodja kornega petja in popravljavec pri mizi, corrector mensae.

Corrector mensae, popravljavec pri mizi — kaj je to?

V samostanih je bila od nekedaj navada in je več ali menj še zdaj, da se pri kosilu ali večerji redovniki nimajo mej sabo pogovarjati, temuč natihoma vžiyati dari božje in poslušati branje iz svetega pisma ali drugih potrebnih in koristnih bukev ali spisov.

Berejo pa navadno mladi bratje, zlasti, kjer so, taki, ki so še učenci in niso še popolnoma vajeni dobrega branja. Kaj lahko se primeri takemu mladeniču, da se kaj spotakne, da bere na priliko *ridere* namestu *ridêre*, ali *cadere* namestu *cádere* in mnogo takega ali drugačnega, kar je prav neprijetno slišati. Ali še ne prijetniše bi pa bilo, ako bi poslušavci vse križem popravljali vbozega bravca, in morebiti celo taki, ki sami še menj znajo. Zato je bil v starih časih nalašč postavljen popravljavec-

ki je imel dolžnost pri jedi posebno paziti na bravca in popraviti vsaki pogrešek. To je bila v redu častna služba in se je izročala le posebno spoštovanim redovnikom višje starosti in zglednega življenja. Sicer pa se je ta služba tudi nekako vkup deržala se službo učitelja in volja kornega petja, ker se je molitev pred jedjo in po jedi tudi pela in vmes je bilo branje, prav tako kaker se je tudi na koru pelo in bralo, in je bilo najbolje, da je bil eden, ki je imel skrbeti za red in popravljanje tu in tam. In seveda je moral to biti učen in spoštovan mož, kaker je gotovo bil naš brat Julijan.

V resnici hvalijo namreč Julijana vsi stari spominiki, ki ga omenjajo, ne le ko izverstnega muzika, temuč tudi ko učenega, pobožnega in naravnost svetega moža; celo čudeže mu pripisujejo neketeri.

Vmerl je v visoki starosti, najberž leta 1285, v Parizu. Pokopali so ga v tedanji tamkajšni frančiškanski cerkvi ali blizu nje, kjer so se sploh bratje pokopavali. (Dalje prih.)

Cerkveni cvetličnjaki.

Ne da se tajiti, da je v mnogih rečeh, zlasti takih, ki se tičejo zljajšanja in zlepšanja človeškega življenja, svet v poslednjem času silno napredoval. Precej čez sredo prejšnjega stoletja so n. pr. v naših kmetiških hišah, „fágljice“, „oblanu luč“, ali svinjsko mast v starih „leščerbah“ imeli za svečavo. Lojene sveče ali laško olje v tistih steklenih čebuljah, to je bilo vže kaj več; pri taki svečavi smo v Ljubljani „študirali“ ko gimnazijski učenci. Zdaj pa žgo vse vprek tudi na kmetih petrolej, po mestih imajo plin in v imenitniših hišah si svetijo z elektriko, ki menda ne nagaja tolikanj kaker naše že zaostale petrolejske lampe.

Hiš je bilo pred 40 in 50 leti po kmetih še dovolj starih, lesenih; cerkve so bile za silo pobeljene in semtertja zelene od mokrote. Oltarji v cerkvah so bile pogostoma červive, erjave deske. Za večje praznike so se postavljali gori stari, obledeli, morda tudi s pajčinami opredeni „pušeljci“ iz papirnatih ali iz druge malopridne robe nerodno zrezanih cvetlic. — Dandanašnji so tudi kmetiške hiše čedno zlikane, cerkve več ali menj vmetalno slikane. Oltarji se lepotičijo z naravnimi cveticami, ki jih je po

gosposkih in že tudi po menj imenitnih vertih jako mnogoverstnih in lepih.

Mi smo v ta namen že včasih priporočali te ali one, ki se morejo vzgajati brez posebnega truda ali na vertu ali v izbi. Na vertu se jih more imeti najlepših od zgodnje spomladi do pozne jeseni, seveda z razlikami, kakor je kraj ali gorkejši ali hladnejši. Pri nas v Gorici se je že primerilo, da smo imeli brez prestanka vso zimo več ali menj cvetočega na vertu, veronike, rožmarin; zlasti bele tacéte (*Dubius*) so nam cvele vse skozi od srede novembra noter do aprilja. Neka lepa višnjeva lilija je neko leto sredi januarija meseca razvila svoj veliki ponosni cvet; na sladkega imena Jezusa nedeljo smo jo deli na oltar. Ali prišle so tudi zime, kakor lanska, ko so nam najlepše cvetlice, ki smo jih imeli, vse, do malega, zmerznile.

V severniših krajih pa so blizu vse zime take. Kar se hoče ohraniti, je treba čez zimo spraviti pod streho, in če se hoče imeti cvetlic za zimske praznike, jih je treba gojiti na gorkem. Kaj malega more človek spéstovati v svoji kurjeni izbi, in o takih cvetlicah, zlasti hijacintah, smo vže več govorili prejšnja leta. Tukaj bodi omenjena neka malim hijacintam nekoliko podobna prav čedna, pa dozdaj redka cvetlica, ki je zato tudi precej draga, viseča lašenalija (*Lachenalia pendula*), ki cvete o božiču in bi lepo služila pri majhnih jaslicah. (So še druge lašenalije: *tricolor*, *quadricolor* itd., ki pa cveto pozneje in so tudi, dasi prav posebne, ljubke cvetčice, vendar premajhine, preneznatne za cerkev.)

Kedor bi pa hotel vso zimo, to je vsaj od brezmadežnega spočetja do oznanjenja Marijinega ali velike noči oltarje dostojno lepoticiti s živimi cvetlicami, ta bi za to vže potreboval posebne cvetlične hiše, kjer bi bilo zadosti svetlobe in gorkote, da bi noter cvele rastline, ki po svoji naravi cveto v tem času. In takih posodnih rastlin imajo dandanašnji vertnarji obilo jako lepih. Do božiča cveto poslednji krizantemi, okoli božiča erdeči lepi *Epiphyllum*, širokolistna saksifraga, nadalje beli in erdeči kitajski igelci (*primule*), prej ali potlej prekrasna velikocvetna *Amaryllis robusta*, ravno tako erdečim lilijam podobni *Himantophyllum miniatum*, ki se imenuje tudi krajše klivija (*Clivia miniata*), bela prijetno dišeča kala (*Calla aethiopica*, škernicljevka), dalje rumeni jazmin, erdeči *habrothamnus*, razne akacije in abutiloni, prekrasni perzijanski ciklámen, plemenite erike (resje), kamélije, azaléje, cinerárije itd.

Vse to potrebuje, da cvete, svetlobe in primerne toplote. V

prostorih, kjer enega ali drugega ni zadosti, se morejo prezimiti kake limone, kake avkúbe, kak enónymus, kake počivajoče fuksije, hortenzije, za silo tudi kake begonije, pelargonije itd. Za take rastline so zadosti dobre kake svitle kleti ali kak tak prostor: za prej naštete in druge podobne pa naj bi se na vsak način, kjer cerkev to zmore, postavila posebna hiša, kjer bi se tudi občutljiviše rastline, kaker kolej (Coleus) itd. mogle prezimiti in zlasti imeti cvetočih lepih reči za vse zimske praznike in dalje do konca majnika meseca. V taki hiši bi imelo biti pripravljeno tudi, kar je treba za množenje in priganjanje, kaker zahteva umno vertnarstvo.

Kako bi se imela staviti taka hiša, ne bomo tu popisovali, ker se ne da v kratkem dopovedati in morejo biti po raznih okoliščinah načini različni. Kedor se hoče lotiti, si mora že poiskati mojstra, ki to zna. Napraviti bi se dala morebiti za kakih 1200 do 1600 kron, da bi zadostovala vsem zmernim potrebam.

Seveda se lahko reče, da so to take potrebe, ki ni niso potrebne. Ali to se ravno tako lahko reče o lepih, visokih zvonikih, o mogočnih, dragih orglah, o vmetalnih slikah po cerkvenih stenah in oblokih itd. Vender se napravlja vse to h časti božji ter je hvale vredno cerkveno lepotičeje. Cvetlice pa, ki jih je sam Bog vstvaril in jih še vedno vstvarja tako ljube in lepe, da nas spominjajo njega samega, neskončne ljubezni in lepote in k njemu povzdigujejo naše misli, naša serca — ali so te cerkvi menj primerne? Ali naj jili rabi le bogata gospoda po svojih palačah v svojo gizdo in svojo čast; za lepoto hiše božje, za božjo čast pa bi bilo škoda denarja, ki bi ga stale? Denar, ki bi se izdal za cerkveno cvetlično hišo, ta bi bil zaveržen, zapravljen? Ne, pa ne!

Upamo torej, da bodo slovenske cerkve, kjer je količkaj mogoče, napredovale tudi v tem oziru. *F i a t, f i a t!*

Življenje sv. očeta Frančiška **sestavljeno v 13. stoletju.**

(Dalje).

Njegova zamaknjenja.

Ime našega Gospoda Jezusa Kristusa ga je na čuden način genilo, zato se je večkrat primerilo, ako je pri mizi ali pri katerem koli opravilu slišal ali imenoval Jezusa ali o njem mislil, da je

pozabil na to, kar se je godilo, ter povzdignjen v premišljevanje se zameknil. Enkrat je na oslu jahal skozi Borgo Santo Sepolkro z namenom obiskati bolnišnico za gobove. Od vseh strani privrè mnogo moških in ženskih gledat ga; z navadno pobožnostjo se ga dotikajo ter odrezujejo koščke od njegove obleke. Pri vsem tem je videti on, kaker neobčutljiv, in mertvo telo, ki ničesar ne pazi. Naposled ko so imeli Borgo daleč za sabo, popraša premišljevavec nebeških stvari, kaker da bi prihajal od drugod, je li blizu Borga. Svetnik je bil namreč zamaknjen in zato niso šla ušesa za zunanjim šumom niti se mu oči pasle po zunanjem, ko je bil v sé in v Boga zamišljen. Bodi si da je hodil ali sedel, vedno je molil in premišljeval o božjih rečeh. Ni se mu pa tožilo o pravem času vtikati se v dušne zadeve in za zveličanje bližnjega skrbeti.

VII.

Premaguje hudobe.

Večkrat je v samotnih cerkvah prenočeval v molitvi, kjer je s pomočjo milosti božje premagoval mnogo groženja in napadov hudobnih duhov. Ker je pa hrabri vojak Kristusov vedel, da je njegov Gospod povsod pričujoč tistim, kateri v njega zaupajo, je rekel v svojem sercu: „O hudoba, tukaj mi ne boš mogel nič več škodovati, kaker ke bi ostali na očitnem pred vsemi ljudmi“. Neko noč, ko je bil v samotni cerkvi, je slišal, kako so čete hudobnih duhov hodile po strehi. Hitro je šel ven ter se še znamenjem sv. križa oborožil in rekel: „V imenu Boga vsega-mogočnega vam zapovem, o hudobni duhovi, da storite mojemu telesu vse, kar vam je do njega dovoljeno. Rad prenašam vse, ker nimam škodljivišega sovražnika od mojega telesa in se boste nad mojim nasprotnikom namestu mene maščevali“. Osramočeni so (na to) hudobni duhovi zbežali, čudeč se nad tako močnim duhom, prebivajočim v tako slabotuem telesu.

Prikaže se njegov sedež v nebesih.

Ko se je zdanilo, je prišel njegov tovariš ter ga našel v molitvi klečečega pred oltarjem, in ker je tudi sam tovariš molil, bil je namreč tudi on mož velike svetosti, je zamaknjen videl v nebesih mej mnogimi sedeži enega častitljivišega, okinčanega se žlahtnimi kamenčki in svetlečega se nad drugimi v vsi slavi. Čudeč se, čigav bi mogel biti tisti sedež, je slišal glas govoreč

mu: „Ta sedež je bil enega od velicih zaverženih, in zdaj se hrani za ponižnega Frančiška“. In ko sta po molitvi skupaj odšla, je tisti tovariš rekel svetemu Frančišku: „Oče, kaj se ti zdi, da si?“ Svetnik odgovori: „Zdi se mi, da sem največi grešnik!“
(Dalje prih.)

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo pokojni udje 3. reda skupščine m a r i b o r s k e: preč. g. kanonik doktor Jožef Pajek, preč. g. kanonik in stolni dekan Ivan Križanič v Mariboru, Jera Körbler iz Kaple, Marija Ačko iz Hoč, Jozefa Detiček iz Slov. Bistrice, Ivana Šikar od Sv. Jakoba v Slov. gor., Franc Medved in Vuzenice, Terezija Kröll iz Lučan, Magdalena Mikiš in Marija Jurgec iz Maribora; g o r i š k e: Katarina Barbara Pertovt iz Banjšic, Uršula (Elizabeta) Stergar in Volč, Frančiška (Marija) Lasič iz Vertojbe, Ana (Frančiška) Gomilščak iz Podgore, Terezija (Magdalena) Valentinič iz Kožbane; k o b i l j e g l a v s k e: Ana (Marija Frančiška) Metljak iz Volčjigrada; g o r j a n s k e: Marija (Urša) Hribar; k o b a r i d s k e: Marija (Terezija) Žuber iz Kreda.

Dalje se priporočajo: K. F., tretjerednik z Oggerskega, za stanovitnost in razvitljenja za sebe in svoje stariše in brata, tudi za spoznanje grehov, pomoč zoper skušnjave in razsvitljenje pri izvolitvi stanu; dve tretjerednici z Oggerskega za stanovitnost v dobrem in milost svetega Duha; A. J. iz Škal za pomoč v neki prav veliki sili; neka oseba iz šoštanjske fare v dober namen, za dušni in telesni mir; M. B. priporoča sebe in več drugih oseb; F. F. H. dva brata, da bi se sprijaznila in v miru živela; neka žena svojega moža za srečno pot, zdravje in dobro službo in vso družino za milost goreče ljubezni do Boga; neka bolnica za zdravje in vse domače za gorečnost v božji službi; M. Š. sebe in vso žlahto, posebno da bi dva brata imela veselje vstopiti v tretji red in bi stric in teta napredovali v sveti veri in da bi mogli na primernem kraju kupiti posestvo; nadalje priporoča v molitev celo župnijo, da bi se v tretjem redu kaj napredovalo, da bi se laž, hudobija in slabo govorjenje zaterlo in se v nekih rečeh vsaj nekoliko izpremenilo; neki bolnik pri Sv. Petru pri Radgoni za ozdravljenje ali srečno zadnjo uro; Frančiška Bajželj, tretjerednica; M. P. za milost pravega spoznanja, obžalova nja in odpuščenja grehov, za dar pravega, pobožnega življenja in srečno zadnjo uro, priporoča tudi svojega sina in svojega brata, oba na tujini, da bi jima Bog dal pravo kerščansko življenje; J. B., da bi bila stanovitna v dobrem in da bi voljno prenašala križe in težave iz ljubezni do Jezusa; neki starček tretjerednik za ozdravljenje bolne roke; J. A. L. za neko milost; M. K. za pomoč v silnem dušnem in telesnem terpljenju.

Zahvalo za vslišano molitev

naznanjajo: Ivana Z. za zadobljeno zdravje; Ana Terčelj na Vipavskem za čudovito rešenje in srečen vspeli operacije; neki tretjerednik za dober izid volitve; M. P., tretjerednica nazarske skupščine, da se ji je na priprošnji sv. Frančiška in sv. Antona zdravje zboljšalo; Marija Bernhard za ozdravljenje v dvakratni bolezni; A. J. iz Škal za mnogokratno pomoč v največi sili; J. B. za sprejetje v samostan; A. W. za ozdravljenje svoje dolgo in nevarno bolne prijateljice, tudi, da se je povernil ljubi mir božji v lišo, po katerem je mnogokrat britko zdihovala; Fr. T. za obvarovanje pred veliko nesrečo, ki je pretila; neka tretjerednica, da se je po priprošnji sv. Antona zgubljen denar našel (za poslano Bog poverni!); J. A. L., za neko po Antonu in sv. Filomeni dobljeno milost; F. Č. za ozdravljenje oteklina na telesu; M. Š. za mnoge že prejete dobrote, posebno, da se je neka pravda dobro in pošteno iztekla; F. M. za božjo pomoč v dveh primerih; K. K. za ozdravljenje oteklina v glavi; F. F. H. za ozdravljenje bolne roke; K. D. iz Mirne pri Gorici, da je bila rešena iz velike zadrege po milosti božji in priprošnji sv. Jožefa in sv. Antona Padovanskega.

Redovne novice.

Novi vesoljni predstojnik reda manjših bratov sv. Frančiška. — Na mesto rajnega generalnega ministra p. Alojzija Laura je bil izvoljen 31. avgusta prečastiti p. David Fleming, Anglež, jako ljubeznjiv in znanstveno visoko izobražen mož. V svojem prvem pismu do bratov svojega reda priporoča posebno skerb za knjižnice, pridno učenje bogoslovja, zlasti svetega pisma in krepko razširjevanje tretjega reda.

Novi odpustki podeljeni tretjemu redu. — Na mestu vdeležbe duhovnih dobrot 1. reda sv. Frančiška, ki je letos, kaker smo že povedali, minilo, so dovolili sv. oče Leon XIII. 7. sept. t. l. tretjemu redu celo versto novih odpustkov. Celega zapisnika ne moremo že v tem zvezku priobčiti; zgodilo pa se bo prihodnjič. Za zdaj naštejemo tu le tiste nove odpustke, ki se bodo mogli dobiti meseca oktobra in novembra. Ti so: 6 oktobra: god sv. Marije Frančiške, 13. okt.: god sv. Daniela in tovarišev marternikov, 19. okt.: god sv. Petra Aljkantarskega, 27. novembra: god bl. Deljfine device 3. reda, 29. nov.: god vseh svetnikov treh redov sv. Frančiška. — Odpustki serafinskega rožnega venca in 6 očenašev, češčenamarij in „čast Bogu“ so zdaj tretjemu redu naravnost podeljeni.

vadna prikazen v naši slovenščini v 17. in 18. stoletju, zlasti pri p. Rogeriju: šlišati, služba, škušnja, šuznost, šusec, šovražnik, šreća, šezgati, meržliččen, nošiš itd., ketere pa v cerkveni slovenščini ni najti v gotovih primerih. — Da so v hrv. imperfektu sikavci stopili na mesto šumevcev, to se po zvezi z imperativom jako lahko razlaga: nes i, nes i j a h; pec i, pec i j a h.

To mimogrede, ker se mi je ponudila prilika. Ljapunov sklepa: „Končujem svoj očerk iskreno in serčno želeč dragemu in visokocenjemu Ignaciju Vincencijeviču še mnogo srečnih let dela na tej naučni njivi, ki jo s tako gigantskim vspehom obdeluje vže toliko let.“ — In to je tudi naša resnična in serčna želja — in kar želimo velikemu učitelju, želimo tudi njegovemu dobremu učencu Borisu Mihajloviču, našemu ljubemu prijatelju.

Janežičeva Slovenska slovnica. Osma predelana izd. ja. (Dalje).

Mogoče torej, da bi bilo, kaker mo'ljec iz debla moli-, tako strêljec iz debla strêli-. — Vender bi se dalo tudi misliti, da je začetni b neketerih sufiksov sem ter tja tudi pri nas vplival na soglasnik pred sebo, kaker bi bil „jb“; to bi bilo misliti, razen o -ьць, tudi o -ьце, -ька, -ьнъ, -ьскъ, -ьство. Tako bi se morebiti najlažje razlagale oblike kaker: kóčnik, (poleg „kótnik“), hervaški (iz „hervučski“), soldaški (iz „soldačski“), gospojski, grajski, Pograjec, briski (iz „berjski“, prim. bruno iz beryno), brie (iz „berjuc“), brika (iz „berjka“), vaški (iz „vaški“), nebeški (iz „nebeški“) itd. Torej strêljec tudi neglede na to, ali je iz debla strêli- ali pa iz korena strêl-.

Na to misel me je napeljalo, kar piše dr. Ilešič v Arch. 22, 492 itd. o mehčanju soglasnika n v nj pred gori naštetimi končnicami v narečju njegovega rojstnega kraja na Štajerskem. Tudi tukaj na Primorskem se sliši vsaj pred -ski in -ščak nj za n. Ali se ne bi dalo torej, kaker boljše iz boljše, tako tudi škojnik razlagati iz školjnik,¹⁾ kaker se tudi v herv. zlasti pred n rad spreminja lj v j: „bogomojui“ za „bogomoljni“? Dr. Ilešič to odklanja; meni se po vsem tem ne zdi neverjetno. Morebiti da bi tudi, ako moja razlaga Volkmerjevega pogorejec iz pogoreac, pogorelec ni zadela resnice, da bi bilo misliti na pogoreljec. Ako je gen. pogorejca, bi se odločil za poslednjo, ako je pogorejca, za prvo razlago.

Mogoče torej, da bi bilo povsod, kjer se pred končnicami, z b prvotno se začenjajočimi, l ne spreminja v l (w), prav za prav misliti na lj in tako pisati, torej žival, pa živaljski, živaljstvo, prijatel pa prijateljski prijateljstvo, kola g. kol (= kôl), pa kôljca, šilo pa šiljce, delo pa deljce, rokodeljec, rokodeljstvo²⁾ itd. V ruščini je a v takih primerih vedno omehčan, mej tem ko drugi soglasniki

¹⁾ Prim. tudi žojca (Murko) iz žuljca, Sulze. Tudi prekm. bougši, bougšati je razlagati iz bôjši, bôljši, bôjšati, bôljšati, prav tako dugši iz dujši, duljši, hrv. dulji = duži; j je po vplivu naslednjega š spremenjen v g ali prav za prav k, prim. vlaske, farizeuške iz vlasje, farizeuše.

²⁾ Vender sem slišal od preprostega goriškega Slovenca „rokodeuc“, kar opravičuje navadno pisavo. Za Pletersnikovo strêlec morem navesti zdaj iz Gorjupa „Zirkounu leitu“ 1770 str. 99: ftrevzi; prim. tudi 99: ftrevnih fulz, 335: ftreuno fulzo.

pred dotičnimi končnicami ostajajo terdi in se vterdijo celo taki, ki so bili prvotno mehki; ꙗ́лець, ꙗ́льца, ꙗ́ конѣць, конѣ́ (ne коньца), celo конский od конь. Grot, Filolog. razysk. I. 296.

Potemtakem bi bilo morda prav pisati tudi: maljec, muljec, štuljec, Bruljec, žuljec, tuljec, muljec, misljec, prišljec itd.

Zdaj bi nastalo nadalje vprašanje, ali ne bi kazalo sploh v vseh primerih, kjer govorimo na koncu zloga, pred soglasnikom ali pred polglasnim *e* jasen *l* (ne *l* = *w*), pisati *lj*, to je, ali bi se smeli deržati Meteljka, bi je pisal (seveda se svojim znamenjem za *lj*): ig^olj, d^oel^olj, darilj, d^olj, in tako pisati tudi: zalj, malj, milj? Poslednje je le okeršeno iz določnega: zali, mali, mili. Prava nedoločna oblika je le: zel (z^olj), majhin, mil (mil). Če se hoče v nedoločnem pomenu rabiti določne oblike, naj ostanejo neokeršene: zali, mali, mili. Ako je pa končni *l* tolikanj na poti, da bi to ne šlo, ne ostane družega ko da pišemo *lj*: zalj, zaljšati, malj, milj. Saj se tudi navadno piše: z^olj, kar je menda prvotno: iz goli od subst. роль, роли die Blösse, kar bi bilo po naše g^olj, goli', torej: iz g^oli (vender prim. srb. zg^olja, durchaus, prorsus). Tako se je okoli srede preteklega stoletja tudi pogostoma pisalo: alj za ali. Ne bi bilo torej nič novega, ako bi se postavilo v pravopis pravilo: „Jasni *l* na koncu zlogov se piše z *lj*, naj se pokaže, ko pride pred samoglasnik, *l* ali *lj*, dekelj: dekla; konopelj: konoplja.“ Na koncu se namreč čisti ali srednji *l* od topljenega komaj razloči z ušesom, dasiravno razloček, kedor govori, morebiti nekako čuti v ustih. In ke bi v takih primerih potem tudi v resnici izgovarjali pravi *lj*, bi to v primeri s^o sedanjim eljanjem ne bilo tako hudo. Saj je končni *l* sedanje šolske izreke vsaj za moje uho tudi v resnici prav za prav *lj*. Mladina ga celo piše tako semtertja. Ni davno, kar sem bral sicer dobro in lepo pisan list nekega 17 letnega mladeniča, ki je hodil osem let v slovensko šolo; napaki sem našel v njem le dve: zamogo (za mogel) in šelj (za šel) — pravopisni vspeli eljaljske metode!

Očitno je torej, da eljanje „m^oti šolo“. Šola ima učiti narodno izreko, ne tuje, izmišljene, in po pravi narodni izreki se vpravnavaj pravopis, ne nasproti! Brezozirnosti, prevratnosti, radikalizma ni treba za to. Deržimo se le davno veljavnega načela, da se jasni *l* na koncu zlogov, in pristavimo tudi pred končnicami, ki ze začenjajo s polglasnikom, piše z *lj* (primeri lastna imena Poljšák, Fagan^olj, ki jih hočejo dotični gospodje izgovorjene z jasnim *l*, dasi jih ljudstvo izgovarja z *w*, primeri tudi mnoga druga lastna in občna imena, ki so se pisala nekedaj se samim *l* na koncu, zdaj se pa z *lj*: grilj, brencelj, mandelj, pušelj, žakelj itd., dosledno tudi: griljec, mandljec, pušljec, žakljec (tako sem našel to besedico pisano že v neki kajkavski kujižici iz 17. ali 18. stoletja) ali, ker se polglasnik prav za prav ne sliši, temuč samoglasno podoljšan *lj*: mandeljc pušeljc, žakelj) — tako nam ostane kratko in jasno pravilo: „*l* se na koncu zlogov, pred soglasniki, razen *j*, in pred polglasnim *e* izgovarja kakor *u* (*w*)“.

(Dalje prih.)